

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7632/2021
09.05.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Срђан Лакић, адвокат из ..., против туженог Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд, правног следбеника Оперативног дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, кога заступа пуномоћник Миленко Радованов, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1698/21 од 25.08.2021. године, на седници одржаној 09.05.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1698/21 од 25.08.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1698/21 од 25.08.2021. године у делу става првог изреке којим је одлучено о жалби туженог и у ставу другом изреке и пресуда Основног суда у Старој Пазови П 514/20 од 30.03.2021. године у ставовима првом и трећем изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П 514/20 од 30.03.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да накнади материјалну штету тужилци у износима од: 1.494.036,00 динара на име изгубљене зараде са законском затезном каматом од 01.08.2020. године до исплате, 373.771,71 динара на име обрачунате законске затезне камате и 30.746,25 динара на име месечне ренте почев од 05.07.2020. године па убудуће док за то постоје законски услови. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за исплату капитализиране ренте од 6.444.887,19 динара са законском затезном каматом од 01.07.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да накнади тужилци трошкове парничног поступка од 309.926,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, тужилца је ослобођена плаћања трошкова судске таксе.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1698/21 од 25.08.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе странака и потврђена првостепена пресуда.

Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку (посебна ревизија).

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23) Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном образложењу нижестепених одлука, тужила је задобила телесне повреде ...2010. године у пожару изазваном експлозијом гаса у спаваћој соби породичне куће у ..., у којој се тада налазила са својом малолетном децом. Правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду П 272/12 од 01.06.2015. године солидарно су обавезани овде тужени и привредно друштво „Гас Фермонт“, као вршиоци опасне делатности, да накнаде тужили нематеријалну штету насталу штетним догађајем изазваним цурењем гаса до кога је дошло због неправилног размака између водова (директни контакт гасног и напојног електричног трофазног кабла изазвао је прегревање напојног кабла и топљење полиетиленске цеви гасовода). Тужила, која је у време штетног догађаја имала 33 године, завршену средњу трговачку школу – смер ... и била запослена као трговац, задобила је тешке телесне повреде (опекотине главе, врата, доњих и горњих екстремитета, слабинске и обостране седалне регије). Тужилин захтев за инвалидску пензију одбијен је 2011. године, а њено лечење и рехабилитација окончани су 13.01.2012. године, када се вратила на посао, али је већ после пет дана поново отворила боловање и, са сукцесивним боловањима, радила до 31.12.2012. године код истог послодавца, а од 31.12.2014. код другог, да би 2015. године, када је оболела од упале плућа, закључила да није у стању да ради и напустила посао, без даљег тражења другог, тако да није пријављена на тржиште рада, нити запослена.

Тужила има оштећену кожу на шакама, сраслине између прстију, ограничена јој је покретљивост и могућност одмицања прстију једих од других, формирање песнице, чврсто прихватање и стискање предмета, нема нокте ни на једном од прстију обе шаке, кожа надлактице и подлактице леве руке јој је оштећена са ожилцима у чијем пределу недостају лојне и знојне жлезде, смањен јој је осећај за додир, на топло, хладно, има ожилке у пределу појаса у слабинском делу који се затежу приликом сагињања и другог већег напрезања, што доводи до бола и ограничених покрета због ожилака, недостају јој спољашње половине обрва, оба уха су јој измењена по изгледу и конфигурацији, мимика лица у горњем и средњем делу јој је умањена, а јавили су се и проблеми са плућима и дисањем (астма). Свеукупно, тужилино здравствено стање, укључивши и психичко (нервозна је, слабо спава, има сновиђења, буди се уморна, нерасположена и неспремна за било какав посао), временом се погоршава. Губитак

тужиљине радне способности, као непосредна последица повређивања, износио је 60% на дан завршетка лечења 13.01.2012. године, а актуелно је 75%, са изгледима погоршања. У периоду од септембра 2014. до новембра 2015. године тужиљи је исплаћено на име зараде и накнаде за боловање 396.000,00 динара.

По становишту нижестепених судова, који су прихватили једну од варијанти налаза и мишљења судског вештака, за период од септембра 2014. закључно са јуном 2020. године, укупан износ просечне зараде по запосленом у Републици Србији за делатност трговине на мало (осим трговине моторним возилима) износио је 2.307.428,00 динара; разлика између оног што је тужиљи исплаћено и оног што би јој припадало да није било штетног догађаја износи 1.992.048,00 динара, док је 75% од износа те разлике 1.494.036,00 динара, а 373.771,71 динар обрачуната законска затезна камата на укупан износ 75% разлике од доспелости сваког месечног износа до 30.07.2020. године. Просечна месечна зарада трговца у јуну 2020. године је 40.995,00 динара, а 75% тог износа је 30.746,25 динара. Капитализирана месечна рента за 438 месеци (од јула 2020. до 25.10.2056. године, што је претпостављени животни век тужиље с обзиром да је 77,9 година предвиђен животни век жене у Сремској области), уз примењени дисконтовани коефицијент од 2,08, износи 6.444.887,19 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су сматрали основаним захтев тужиље за накнаду материјалне штете у виду изгубљене зараде од 1.494.036,00 динара, увећане за обрачунату законску затезну камату до 30.07.2020. године од 373.771,71 динар и месечне ренте од 30.746,25 динара, заснивајући одлуку на одредбама чл. 195. Закона о облигационим односима, а одбијен је тужбени захтев за накнаду штете у виду капитализиране ренте од 6.444.887,19 динара, с позивом на одредбе члана 188. став 3, 4. и 5. истог закона, пошто тужиља није тражила обезбеђење исплате штете које би суд прихватио, а тужени одбио да пружи, односно није пружила доказе о постојању озбиљних узрока на страни повериоца или дужника обавезе који оправдавају досуду овог вида обештећења. Одлучујући о приговору застарелости, првостепени суд је имао у виду правно становиште другостепеног суда из решења Гж 596/2020 од 14.05.2020. године, којим је укинута раније донета одбијајућа (због застарелости) пресуда у овој парници (П 901/2017 од 14.11.2019. године), те је приговор застарелости потраживања одбио, с образложењем да се ради о накнади штете која није доспела, па се има применити трогодишњи рок застарелости у односу на дан подношења тужбе (01.09.2017. године) који није истекао. Другостепени суд је оценио да је првостепена пресуда правилна, прихватајући као правилан и закључак о неоснованости приговора застарелости, и то не само из разлога што се о томе на исти начин већ изјаснио исти другостепени суд у овој парници, већ и због тога што је међу истим странкама правноснажно окончана парница пресудом којом је усвојен захтев за накнаду нематеријалне штете из истог штетног догађаја и која је прошла правну контролу Врховног касационог суда (пресуда Рев 126/2016 од 09.03.2016. године), те се не могу прихватити жалбени наводи туженог о постојању дужности суда да и у овој парници непосредно изводи доказе на околност постојања основа обавезе туженог.

По оцени Врховног суда, чињенично стање у вези са одлуком о приговору застарелости остало је непотпуно утврђено због погрешне примене материјалног права.

Законом о облигационим односима - ЗОО је прописано: да застарелост престaje право захтевати испуњење обавезе; да застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе (члан

360. ст. 1. и 2); да застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано (члан 361. став 1); да застарелост наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362); да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, као и да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2).

Према одредбама члана 195. истог закона, ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења (став први); а ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду, или су му потребе трајно повећане, или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту као накнаду за ту штету (став други).

Имајући у виду цитиране законске одредбе и околности конкретног случаја, рок који се рачуна за застарелост тражене накнаде штете не поклапа се с датумом настанка штете, али ни са даном подношења тужбе, већ застарелост тече од дана доношења акта којим је утврђена тужиљина неспособност за рад, односно од тренутка када су се њени здравствени проблеми консолидовали на тај начин да су попримили хроничан облик и наступа истеком рока од три године од дана њеног сазнања за све последице и обим штете, у оквиру објективног рока од пет година.

Осим тога, не може се прихватити као правилан ни закључак првостепеног суда у погледу висине ренте, односно изражено схватање да тужиљи аутоматски припада рента због умањења радне способности и то у односу на просечну зараду по запосленом у Републици Србији за делатност трговине на мало. Новчана рента због изгубљене зараде је врста материјалне штете која подразумева ону имовинску корист која би се иначе постизала радом према редовном току ствари, или према посебним околностима, а која корист није остварена услед неспособности за рад повређеног, проузроковане радњом или пропуштањем за које одговара тужени. Дакле, рента се односи на губитак у заради коју би оштећени остваривао да није дошло до повређивања. То значи да се накнада штете по овом основу досуђује не због смањене или изгубљене радне способности, већ због зараде које следствено томе изостаје или је мања. Одредбе чл. 188. и 195. ЗОО се зато имају тумачити тако да основ за остварење права на ренту постоји само ако се утврди да оштећени услед повреда не може да остварује приход који је могао остварити (и који је остваривао) да је здрав и да му није умањена радна способност, а не с обзиром на утврђени степен умањења способности. Утврђени степен смањене радне способности има утицаја на умањену животну активност, односно добија на значају приликом одређивања правичне новчане накнаде за претрпљене душевне болове због умањења животне активноти и, с тим у вези, накнаде нематеријалне штете, о којој је већ одлучено у другом, правноснажно окончаном поступку. У конкретној ситуацији, тужиљин губитак у заради, последично и износ ренте, за случај да нижестепени судови нађу да њено потраживање није застарело, огледао би се у разлици између оног што би тужиљи било исплаћено на њеном радном месту за конкретни рад који је обављала и оног што јој је било исплаћено након штетног догађаја, а не у разлици између просечне зараде по запосленом у Републици Србији за делатност трговине на мало и процента њене преостале радне активности.

Имајући у виду наведено, Врховни суд налази да је за правилну одлуку у овој парници неопходно утврдити тачан датум када је тужиљи утврђен делимичан губитак радне способности, односно моменат консолидације њеног здравственог стања тако да даље лечење не може да доведе до његовог побољшања, већ се спроводи ради одржавања здравственог стања на успостављеном нивоу, а тек затим оценити да ли је тужиљино потраживање накнаде штете застарело у смислу одредаба члана 376. ЗОО.

С обзиром на изложено, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке, применом члана 416. став 2. и 165. став 3. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић